

'Sëedhɛ 'ö Pɔdhö -ya bɔ
 Atanna -bha mɛ -nu 'wo
 Kodhɔsö
 -pö 'gü -a -nu -dhɛ

-Tuabhonaɔ

¹ Mang Pɔdhö -mɛ 'ö -dhi Atanna -në- -dhɛ 'yö n -ya Yesu Klisi -bha bɔmɛ 'ka bha yaa- Timote 'ö kwɛng- -nu -gban 'kwa dheebhang do 'ka Yesu -bha zian -ta bha -në 'yi 'sëedhɛ ya- -bɛn zë.

² Yi 'sëedhɛ ya- -bɛn -zë kö 'yi- bɔ 'mɛ 'ka yi dheebhang -nu 'ka 'ö 'ka -ya -sü 'ka -dɪ -wɔn "dhiü Klisi -bha 'ka, 'ö 'ka -kplü -sü 'ka- -bha kpɛnngkpɛnngdhö Kodhɔsö -pö 'gü bha -në- ka -dhɛ. Yi- -dhɛ Atanna -gɔ kö -yö ö -bha -gasitɛ waa- -bha zuëwaanüsü bha- nu ka -dhɛ -kpɛawo.

Bhɛa" 'ö Pɔdhö waa- Timote -wa wo

waa- Atanna nuɛ" 'wo- bho Kodhɔsö -mɛ -nu -wɔn 'gü -a -dhiang 'ö- zë

³ 'Yi bhɛa" sië Atanna -dhɛ ka -wɔn 'gü, yö 'ö -kë kwa Dëmɛ Yesu Klisi Dë 'ka bha yi- nuɛ" bho -kpɛawo. ⁴ -A -gɛn -mü =dhɛ ka -bha -zɔ -yö Yesu Klisi -dhɛ -sü waa- -dhɔ 'ö 'ka- -kë Atanna -bha mɛ -nu "pɛpɛ =gban 'ka bha 'ya- ma (Epaflasö -ta). ⁵ -Ya 'go mü 'zü yi- ma -sü 'ka =dhɛ Atanna 'dhö ka -dhɛkpaɔ dhia" saan 'ö- -ya -sü 'ka dhang- 'gü bha, ka ka "yan 'to sië yö =në- -gɔ. 'Sa -dhɛkpaɔ dhia" saan 'ö -ya -sü 'ka ka -gɔ "dhü bha -në 'ka zë- -wɔn -dhɛ 'yö 'ka ka "yan 'to sië Yesu -gɔ klöklödhö. 'Mɛ 'wo bɔ- 'ka -a -nu -dhɔ -yö ka -kë 'pö yö =në- -wɔn 'gü. -A -gɛn -mü =dhɛ -dhɛkpaɔ dhia" saan 'ö "dhü bha 'ka- -wɔn ma 'nu

naɔ -së 'ö go Atanna "piü 'ö tɛanwɔn -ta -pɔ mɛ -dhɛ
 bha- -pö ka -dhɛ "tüng 'gü. ⁶ 'Wɔn -taɔng -së 'ö "dhü
 bha- -wɔn -yö sa =në- wo sië "kpɔngtaadhɛ =gban "pɛpɛ
 'gü do 'ö dho- 'ka. -Yö =trɔɔn -së kē sië -dhɛ 'ö "dhü -a
 =gban "pɛpɛ 'gü 'pö do 'ö dho- 'ka -dhɛ -kɔ 'ö- kē sië- 'ka
 ka -gɔ "sɛ 'gü mü bha- 'dhö. Kē 'ö- wo sië "dhü bha- zü
 'yii bho =dɛɛ, -a zü- -bho yi 'ö 'ka Atanna -bha -gasitɛ -naɔ
 bha- =wlöö 'kpakpadhö =dede ma- 'ka bha- 'ka. ⁷ Epaflasö
 'ö -kē yi "tayɔɔ dhɔɔbhaasü 'ka Atanna -bha yē ya- kē -sü
 'gü bha =nɛ naɔ -së bha- pö ka -dhɛ. Yē 'ö- kē sië mü bha
 -ya -kē yii- kē 'gü, -a -gɛn -mü =dhɛ Klisi -bha yēkɛmɛ 'ö
 mɛ- =mɔɔ- -bha mɛ 'dhang bho- kē -yē "dhiü yö -mü. ⁸ Yö
 =në nu 'yö -dhɔ 'ö Atanna -bha 'Nii- "slüüslü -ya -ya ka
 'gü bha- -dhiang zē yi -dhɛ.

⁹ Yö =në- wɔn 'gü 'yö yii -dɪ 'pö yi 'gü 'yaa ga -bhɛa
 Atanna -dhɛ -sü 'ka ka -wɔn 'gü. -A -gɛn -mü =dhɛ 'ö sü
 yi 'yi- ma- 'ka bha- -bha 'ö nu 'ö zun =dɛɛ -bha, yi -bhɛa
 -dhɛ "tüng =gban "pɛpɛ 'gü kö -yö ka pa 'wɔndɔdhe 'ö
 -gban -a dhɔɔbhaawɔn -nu kē -sü -bha bha- 'ka, kö -yö ka
 gba "yaaki waa- -gɔgüsédhɛ 'ö- -bha 'Nii- -ya nu mɛ -dhɛ
 bha- 'ka. ¹⁰ Kē "dhü kö ka "ta -kɔ -yö bho kwa Dɛmɛ -bha
 mɛ -nu "ta -kɔ -bha, kē "dhü 'zü kö ka "dhia -yö ma- 'gü
 =dedewo -kɔ =gban -kɔ =gban 'gü, kö 'ka kē 'wɔn -së suu
 =gban "pɛpɛ 'do 'do kɛmɛ 'ka kö ka -bha Atanna dɔ -sü
 bha- 'bha -da -ta -kpɛawo. ¹¹ Yi -bhɛa Atanna -dhɛ 'pö kö
 -yö ka faan dɔ -kɔ =gban "pɛpɛ 'gü -a -bha 'gügɔdhe
 'ö- "dhiütodhɛ 'yaa 'dhö bha- 'ka, kö 'wɔn "gbɪ- -zian
 =në =ya kē ka 'ka -a -wɔ -wɔn 'gü, kö ka zuë" -yö kē- 'gü
 -sɛa. ¹² -Ka ka wëë' "pɔ kö 'ka kwa Dë Atanna 'ö ka -kē
 'kɛan- pē 'ö- -ya 'mɛ 'wo bɔ ö 'ka -a -nu -gɔ -a =slɔɔ
 -mɛ 'ka -dhɛpuudhɛ 'gü -a -bha zian -ta bha- nuɛ" bho
 "pɛpɛdhö. ¹³ Yö =në kwa "vlɔ dɔ 'wɔn yaa -gɔ 'yö kwa
 -kɔ bho Sɔtraan -gɔ kpö =wlöö, 'yö kwa bɔ ö Gbö 'ö- -dhɔ

-ya -kë "mlümlüsü bha- -bha mēdhē 'gü, ¹⁴ -A Gbö bha =nē 'kwa bō- -ta 'yö kwa kë -sōng -nu -mawōn 'to, -a -gēn -mü =dhē yō =nē kwa fiē bho Sōtraan -gō.

Klisi 'dhō mē suu 'ö- 'ka waa- 'pē 'ö- -kë -a -dhiang 'ö Pōdhō -ya zē

¹⁵ Atanna -zē mē 'bha 'yan 'yaa -kpan -bha. 'Kwa- dō 'mē 'ö- "piü yō -mü -a Gbö 'ö- -bhō -bha 'ka bha =nē- 'ka. -A Gbö bha =nē pē "pēpē 'ö Atanna -ya -da -a =gban -gōmē 'ka. ¹⁶ -A -gēn -mü -dhē pē "pēpē 'ö- -da bha -ya -da yō =nē- -kō -ta. Pē "pēpē 'wo dhang- 'gü oo, 'wo "kpung =taa oo, -a 'dhē mē "yan -ya yō oo, -a 'dhē mē "yan 'yaa- yō oo, -ya =gban "pēpē -da yō =nē- -kō -ta. "Yina suu "pēpē 'ö 'gügbūdhē 'dhō- -nu -gō, "ēn pē "pēpē 'ö -blüdhē -gbloo 'dhō- -nu -gō, =bhlēpē -nu "ēn ziōmēgōpē -nu, "ēn pē -nu 'ö "st dhō- -nu -dhē bha, -yō -bō Yesu =nē- -ta 'yō- -nu -da. Klisi =nē pē "pēpē bha- =gban -da, 'yō- -nu -ya ö -bha -ya 'gü. ¹⁷ Yō 'ö bha -yō -gun pē =gban "pēpē "dhiü. Pē "pēpē 'ö Atanna -ya -da -a =gban "pēpē gēn -yō -gban yō =nē- -bha. -A -bha 'gügbūdhē =nē- -wōn 'gü 'yō pē "pēpē bha- =gban 'wo wo "gblū 'gü =dē, 'yō- 'bha 'yii bho "gblū do. ¹⁸ Atanna -bha 'kōdhigümē -nu =gban "pēpē -lookota -sü -kē =dhē mē -dhü do =nē- 'dhō, Yesu bha =nē- -nu -gō 'ka, yō 'ö bha =nē -tosēa -dee 'ö 'yaa yēn bha- zūbhōdhē 'ka, yōō do bha =nē mē "pēpē 'wo -bhō ga -sü 'ka 'yi bha- 'ka 'ö nu 'ö zun- 'ka =dē -bha bha- mē -blēsü 'ö =ya -bō -a 'ka, kë "dhü kö yō =nē -yō kë pē =gban "pēpē -gō 'ka. ¹⁹ -A -gēn -mü =dhē -yō -dhi Atanna -dhē kö ö dō -kō =gban "pēpē suu -yō kë Klisi -gō. ²⁰ Atanna -bō Klisi do bha- =nē -ta 'yō waa ö kēpē "pēpē 'wo dhang- 'gü oo, 'wo "kpung =taa oo, wo -kō wü 'koo, 'yō ö -siōdhēwōn bho wo =zinng 'gü -a =yōōn 'ö =wēnng "dhü -bha bha- -wōn 'gü.

²¹ Yö =në- -wɔn 'gü 'yö ka 'ö 'ka gun- 'ka =gblɛɛn, 'ö 'ka gun- 'yaɔ- 'ka ka -zɔgɔngüwɔn -nu waa- ka kɛwɔn yaa -nu -wɔn 'gü bha, ²² 'yö =ya kɛng- -nu ka -kɔ 'wü 'koo dɔ 'kwa- wo ya- 'gü, ga 'ö- wo mɛbhɪdhe -dhɛ -kwi 'gü bha- -wɔn 'gü. Kɛ "dhü kö 'ka kɛ 'mɛ 'ö- -nu -ya -dɪ -ta, 'ö 'wo "slüüslü, 'ö pö 'aa- -nu -bha ö wëëdhö -a 'ka. ²³ "kɛɛ "sanni -yö kɛ "dhü, kö 'ka dɔ =në wo ka -dɪ -gɔ gbɛnngdhö, kö ka -gɛn 'yii bho ka =wlöö 'dhang -bho Yesu "dhiü -sü 'ö 'ka- =slɔɔ Atanna -wɔ 'ka- ma, 'ö 'wo- pö -sü 'ka -a -bha -da -pɛ suu "pɛpɛ 'ö "kpɔng =taa yö -a =gban -dhɛ, 'ö mang Pɔdhö -mɛ 'a- -yamɛ do 'ka bha- 'gü, kö 'kii ka =taa zun- -gɔ.

Saan" 'ö Pɔdhö -ya wo Klisi -bha yë -wɔn 'gü -a -dhiang 'ö- zë

²⁴ N =nii -yö -da sië =taamasü ya- 'gü sëë 'a- bho sië ka -wɔn 'gü bha- -wɔn 'gü. -A -gɛn -mü =dhɛ 'ma- kɛ "dhü kö Atanna -bha yë =në a- kɛ sië. -A -kɛ "dhü -sü =bhlëë -yö 'kpii-. A- 'wɔn -dɔ =dhɛ 'ma saan" "dhü kö a -saan mɛ "pɛpɛ 'wo Klisi -bha mɛ 'ka 'ö 'wo =dhɛ- -dhü 'dhö bha =në- -nu -wɔn 'gü. Kö saan" 'ö- -dhɛ 'dhö- bha =dhɛ Yesu -bha mɛ -nu -wa wo bha -në mang -dɪ 'pö 'a n -bha wo sië bha. ²⁵ Atanna -yö n -sü kö 'ö n -ya ö -kɔdhiüme =në- 'ka ka kpö 'gü. Kɛ "dhü kö 'a ö -wɔ -ta "pɔ mɛ "bhɪ- -nu -dhɛ kö -a -dhɛ 'bha 'ya 'dho 'to -bin 'gü. Yë bha =në 'ö- dɔ -sü 'ka n =kwɛɛ- kö 'a- kɛ ka kpö 'gü. ²⁶ -A -gɛn -mü =dhɛ 'wɔn 'ö gun Atanna -zɔ "piü 'ö -bhɔ 'ka yibha -yibha -yibha 'ka 'ö 'yii- -ta "pɔ 'nu mɛ 'bha -dhɛ do bha =në =yaa- -ta "pɔ 'mɛ 'wo bɔ ö 'ka -a -nu -dhɛ "töng ya- 'gü bha. ²⁷ -Yö -kɛ -zianwo -a -dhidhewɔn 'ka kö 'ö 'wɔn 'ö -bin -sü 'ka "dhü, 'ö- -bha -kɛ -së -sü waa- =bhlëë -kɛ 'kpii- -sü -naa 'yaa 'dhö bha 'ö- -ta "pɔ 'mɛ 'kaa Zuifö 'ka, 'ö 'kaa- dɔ 'nu -blɛɛsü bha mɛ =gban ka -dhɛ. 'Wɔn -së 'ö ka -zɔ 'yaa gun- -kɛ ka -dhɛ -wɔn -bha "kɛɛ 'ö Atanna -ya

-ta -pɔ ka =dɛ "tʉng ya- 'gü bha yö -mü Klisi -bha nu -sü kö -yö -ya ka zuëpiüwɔn =në- 'ka. Yö =në =ya kë "dhü 'yö 'ka dho- 'wɔn dɔ =dɛ ka -dho mɛdɛ kë- "piü -dɛkpaɔ dhia" 'gü tɛan- 'ka. ²⁸ 'Wɔn 'ö- -wɔn 'gü 'yö 'yi Klisi -wɔn -dhiang zë mɛ =gban "pɛpɛ -dɛ, 'yö 'yi -dhio dɔ- -nu -ta 'do 'do 'ka, 'yö 'yi -ya mü 'zü 'yi- -nu =draan Atanna -wɔn -bha 'wɔndɔdɛ 'ka -kɔ =gban -kɔ =gban suu 'gü bha 'yö bha. Kë "dhü kö mɛ "pɛpɛ 'wo -kplü -sü 'ka Klisi -bha kö 'yi -wo -nu 'ka Atanna -kuu "dhiü kö =wa -kian -a -wɔn 'gü. ²⁹ Yë 'ö "dhü bha =në 'a- kë sië faan 'kpüi- 'ö Klisi -ya nu n -dɛ bha- 'ka 'yö 'a- -ta -ko zë sië 'gügɔdɛ 'ö faan bha -ya nu n -dɛ bha- 'ka.

2

¹ 'Pë 'ö- -wɔn 'gü 'yö 'a- pö "dhü bha- yö -mü =dɛ -yö n "piü =dɛ 'mɛ 'wii "yan -kpan n wëëdɛ -bha do =dɛ Kodhɔsö -mɛ -nu ka 'dhö, "ɛɛn =dɛ Dhaodise -mɛ -nu 'dhö bha, 'ka- 'wɔn dɔ =dɛ yë 'a- kë sië ka -wɔn 'gü bha -yö =dɛ -gblü =në 'dhö n -bha. ² A -gblü bha- -gɔn "dhü -bɛa Atanna -dɛ -sü 'ka kö ka =në ka -zɔ -yö -gban -kɔ =gban -kɔ =gban 'gü, kö ka "yan "dhiü- -nu "pɔ "pɛpɛdhö, kö "sika 'bha -bha 'bha 'ya 'dho kë ka 'gü, kö Atanna -bha -bin 'gü -wɔn 'ö- kë Klisi -wɔn ('ö- 'gü 'dhö tii mɛ 'bha -nu 'gü) bha- 'ka bha 'ka- 'gü ma 'kpakpadhö, kö ka -dhɔ ka 'ko kë, kö ka -kɔ 'to ka 'ko =kwɛng yi =gban 'ka. ³ -A -gɛn -mü =dɛ "yaaki waa- -gleng -së -zë =gban "pɛpɛ suu- -sɔɔ Klisi =në- 'gü.

⁴ 'Wɔn -nu bha- pö 'a- wo ka -dɛ "dhü bha- -gɛn -mü =dɛ kö mɛ 'bha 'ya 'dho nu 'ö "kpɛnng- -kë ka -gɔ "dhidɛ "nɛɛnɛdɛ -bha. ⁵ -A -gɛn -mü =dɛ 'kö =ya kë =dɛ n =dede "yaandɛ 'yii kë ka "piü mü "kɛɛ a n -zɔ -gɔn 'ka -wɔn 'ka -kpɛawo, a- 'wɔn -dɔ =dɛ ka 'ta -kɔ -yö -së Atanna -bha zian -ta, ka -kɔ -yö ka 'ko =kwɛng, a-

'wɔŋ -dɔ =dhɛ ka yun =ya "sɛ 'kun 'dhang -bho Klisi "dhiü -sü 'gü. -A kē 'ka- wo "dhü bha- "yɔŋ -yö n -zu =dedewo.

Klisi-bha kwa -bho -kpla 'gü -kɔ -dhiang 'ö Pɔdhö -ya zē
⁶ =Dhɛ 'ö "dhü, =dhɛ 'ö -kē =dhɛ 'ka "wɪ Klisi -bha -kē ka -bha Atanna, ka Dēmɛ 'ka -wɔŋ -bha bha, -a -dhɛa -bha =dhɛ 'ka yö =nē- 'gü -ta 'sü kö ka -kɔ -ya =kwɛŋg. ⁷ Kö ka yun -yö "sɛ 'kun, kö 'ka dɔ gbɛnngdhö -zɔ -yö -a -dhɛ -sü 'gü 'wɔŋ "pɛpɛ 'wo ka =draan- -bha kö 'ka kē -bha 'ka bha- -kun "gbɪ- -sü 'gü, kö 'ka Atanna nuɛ" bho yi =gban 'ka kö 'ka- 'badhika -ya -ta.

⁸ =Ya 'go yö -zē 'gü, -ka kē ka 'suan- 'ka kö mɛ 'bha -kɔ 'ya 'dho =mɔɔ ka -bha 'ö "kpɛnng- -kē ka -gɔ 'wɔŋ -zunkodhiü kē -kɔ 'ö go mɛ "bhɪ- 'gü 'ö- zü -gban 'gü 'yaa 'dhö bha- 'ka 'ö 'ka -kan Atanna -bha. -A -gɛŋ -mü =dhɛ 'wɔŋ -nu 'wo- pö "dhü bha -wo -gban "kpɔŋg =taa -wɔŋ -nu =nē- -bha, -a 'bha 'yii 'go Klisi "piü, 'sa 'wɔŋ 'dhɛ 'kö -kē mɛ "bhɪ- -dɪ -zɔgɔŋgüwɔŋ 'ka, -a 'bha -zundhiü -bhɔɔ 'yaa 'dhö. ⁹ Klisi bha =nē Atanna "yaandhe =dede 'ö mɛbhɪdhe kwi -da 'ö -bha -a 'ka. ¹⁰ Yö 'ö bha =nē 'ka pē =gban "pɛpɛ =slɔɔ- "dhiü 'yö- "piü 'yaa 'to. -A -gɛŋ -mü =dhɛ yö =nē Atanna -ya -ya "yina suu =gban waa- -kɔ -ziö mɛ "bhɪ- -gɔ -pē =gban "pɛpɛ suu -gɔ "dhiü.

¹¹ =Ya 'go yö -zē 'gü, ka -bha -bɔ Klisi 'ka -sü bha =nē ka go 'gbannē =dede 'gü. 'Ö Zuifö -nu -gɔ "sɛ 'gü, 'mɛ =ya 'go 'gbannē 'gü kö mɛ =gban =waa- 'wɔŋ dɔ =dhɛ =ya bɔ Atanna 'ka. "Kɛɛ -a -nu -bha -bɔ Atanna 'ka -kɔ 'ö "dhü bha -wa -kē wo -kɔ 'ka. Ka -bha 'kö bha 'yaa =dhɛ -a -nu -bha 'dhö, ka -bha 'kö bha Klisi =nē- -kē 'yö 'ka ka bo -tosea kē -kɔ yaya -nu bha- 'ka, 'yö ka kwi bho 'wɔŋ yaa kē -sü -gɔ =dhuɛngdhɛ 'gü. ¹² 'Pē 'ö- -kē "dhü bha yö -mü =dhɛ: Ka -bɔ Yesu 'ka -zu 'wo- bho bha =wa ka 'ma 'yi =wlöö, kö =ya kē =dhɛ kaa- Klisi -nu 'ka ga ka "kwëë =wa ka bun bho, ka -go "yi =wlöö -sü bha kö kaa- Klisi -nu 'ka

-bö, kö faan 'ö Atanna -ya -da 'gü 'ö go- 'ka =geebɔɔ 'ö -bö bha =ya -da 'pö ka 'gü, 'dhang 'ka- bho- "dhiü bha- wɔn 'gü 'yö 'ka -tosɛa suu -dee -kë. ¹³ Yö =në- -wɔn 'gü 'yö 'mɛ 'ka kë 'nu Atanna -gɔ =dhɛ mɛ =gee 'dhö =dhɛ 'ö -kë =dhɛ 'kaa 'go 'gbannë 'gü ka kwi -bha =dhɛ Zuifö -nu 'dhö, waa-ka këwɔn yaa -nu -wɔn 'gü bha, 'yö =ya kaa- Klisi -nu ka bho ga 'gü -gasitɛ 'ö- -kë kwa -dhɛ 'ö kwa kë -song yaa -nu =gban "pɛpɛ -mawɔn 'to bha- -wɔn 'gü bha. ¹⁴ "Wɪ 'ö Atanna -ya wo- -bha kö -wo Yesu dɔ "dhü -bha bha =në 'ö zë- -wɔn -dhɛ 'yö kwa -zë za 'ka -wɔ 'ö gun -bɛn zë -sü 'ka -a -gɔ 'sëédhɛ 'gü 'ö- -bha 'tɔng- yöö kwa 'kun 'nu- -wɔn 'gü, -a -bha zadɔyi 'ka bha 'yö =yaa- =gban bho- -bha, 'yö =ya kë kwa -mawɔn 'to -kɔ 'ka, -a -gɛn -mü =dhɛ -ya yö =në- =gban -kwɛɛ dhu Yesu -ta 'yö dɔ- 'ka "dhü -bha bha. ¹⁵ "Wɪ 'ö Atanna -ya wo- -bha kö Klisi -yö ga "dhü -bha "dhü bha =në -kë "yina yaa "pɛpɛ 'ö "st 'dhö- -nu -dhɛ waa- -ziö mɛ -gɔ -pë =gban "pɛpɛ suu 'kpeebhodhɛ 'ka 'yö kpaɔ -pɛ 'ka- -nu -bha. -Ya -zɔn ("kpɔngtaapɛ "pɛpɛ =gban -dhɛ) "tüng bha- =në- 'gü =dhɛ 'ö -kɔ =ya ziö- -nu -gɔ, =dhɛ 'tɔbhɔdhe -yö 'ö -gɔ 'ö -ziö pë "pɛpɛ bha- =gban -bha -ta.

¹⁶ -A -kë "dhü -sü bha- 'gü, 'ka 'dho "wɪ- -bha 'ö mɛ 'bha -ya pö 'wɔn -nu 'ö -gban -bhöpë -nu waa- müpë -nu -wɔn -bha bha- -wɔn 'gü ka -bha =dhɛ: «-Yö -kë mü =dhɛ 'yö 'ka- -kë =ni?» "ɛɛn: «'Yö 'kii- kë =ni?» "ɛɛn 'wɔn -nu 'ö -gban troo kë -sü -nu oo, "su -dee -ta -gloo wo -sü -nu waa- Zuifö -nu -bha =glooyi -wɔn -nu -bha bha 'ka 'dho "wɪ- -bha 'ö mɛ 'bha -ya pö ka -dhɛ =dhɛ: «-Yö -kë mü =dhɛ 'yö 'kaa- wo?» "ɛɛn: «'Yö 'kaa- -nu -ya =bhlëë 'gü?» ¹⁷ -A -gɛn -mü =dhɛ "kian 'kpɔ -sü bha -yö -gun 'wɔn 'ö Atanna yöö- kë =në- "blɛɛn- 'ka, "kɛɛ 'wɔn 'ö "dhü bha- tɛanwɔn =dede 'ö- 'gü yö -mü Klisi =në- 'ka. ¹⁸ 'Ka 'dho "wɪ- -bha 'ö 'ka ka -gɔ "gblëënu 'mɛ 'ö- pö 'ö -dɪ -dhɛ

=dhe ö Atanna -bha 'tōng- -ya =bhlēē 'gü, ö "kian -nu bha-
 =gban -kun "εεn 'ö Atanna -bha "kiē -nu -dhōkē, "εεn ö
 "yan 'gü =ya -da 'wōn 'bha 'ka bha- -dhe 'ö 'ka 'dhang
 bho- "dhiü -kō =gban -kō =gban 'gü 'ö tēē bho ka 'gü. -A
 -gεn -mü =dhe 'mε 'ö "dhü bha kö "kpungtaadhe ya- 'gü
 zuēga =nē -tun "gblüü-, yō =nē- -wōn 'gü 'yö ö -dī sü 'kpii-
 "wlaa- 'gü "wεεwεε "dhü bha. ¹⁹ 'Mε 'ö "dhü bha 'yaa
 kē -kplü -sü 'ka Klisi 'ö =dhe Atanna -bha mε =gban "pεpε
 -gō 'dhö bha- -bha. Mε suu 'ö "dhü bha kö -yö ö -dī -zian
 =nē- kē siē. -A -gεn -mü =dhe Klisi -bha 'kōdhigümε 'wo
 =dhe- -dhü 'dhö, 'ö- -gō 'ka bha -yö -kpεa =dhe -kō 'ö 'nē
 -yö -kpεa- 'ka bha =nē- 'dhö, -a -gεn -mü =dhe 'nē -fasa
 -nu waa- =miēē -nu bha =nē 'wo- daō -nu -gban 'kwēē- 'yö
 'ko kun glengdhö. "Gla -kō 'ö Atanna -ya -ya ö -bha mε
 -nu -bha 'ka -yö -kē 'pö -kō do bha- =nē- 'gü 'yö -kē -a
 dhōobhaa 'ka.

²⁰ =Ya kē =dhe kaa- Klisi -nu 'ka ga ka "kwēē =dedewo
 tεan- 'ka 'wluu- "vlanvlan -nu 'ö "kpungtaamε -nu -wa
 -ya bha- -gō, kö- -nu -zun ka "dhiü -gεn 'yaa 'dhö 'wōn
 -nu bha- 'gü kö 'ka -tosεa kē 'zü -deewo -dhe 'mε 'waa
 Atanna dō -a -nu 'dhö. ²¹ Kö -a -pö ka -dhe -gεn 'yaa 'dhö
 'zü =dhe 'bha 'dho 'pē bha- 'sü, 'bha 'dho- din ga, "εεn
 'bha 'dho zun- -bha! ²² -A -gεn -mü =dhe 'tōng- -nu 'wo
 "dhü bha mε "bhü- -nu =nē 'wo- -ya "kεε Atanna -zē
 -yö pē -nu bha- -nu -da kö -wo kē kwa -bhöpē waa- kwa
 -mawōn -kē 'ka -pē =nē- 'ka. ²³ 'Tōng- -nu 'wo "dhü bha
 -yö "dhü tεan- 'ka =dhe mε 'dhö- -nu -ya siē =bhlēē 'gü -yö
 -kē mε "bhü- -nu 'gü -sē, 'ö mε bhō Atanna =bhlēēyamε
 =dede -bha, 'ö mε -yö mε 'gü -siō mε -yö mε kwi -wēēdhe
 bho, 'ö =ya kē 'ö -kē =dhe -gleng -sē 'dhö, "kεε 'sa kö-
 =trōōn 'bha -bha 'bha 'yaa 'dhö. -Yö -kē mε -dī kēwōn
 "dhia -ma mε 'gü -sü =nē- 'ka "wεεwεε.

3

¹ -A -kë "dhö -sü bha- 'gü, =dhe 'ö -kë =dhe Atanna =ya kaa- Klisi -nu ka bho ga 'gü bha, pë -nu 'wo Atanna "piü, -yεa 'ö Klisi 'dhö -ya -sü 'ka- 'gü -a -kɔ -së 'gü dhang- 'gü bha- 'gü bha =në -kaa -ta kɔɔ-. ² A- -pö ka -dhe =dhe 'ka -ya pë -nu 'wo dhang- 'gü bha =në- -nu zuën -ta kö 'ka ka kwaa- "kpɔngtaapë -nu bha- -wɔn -zü. ³ -A -gɛn -mü =dhe ka =dhe 'mε 'ö =ya ga =në- 'dhö pë "pɛpɛ bha- -nu -gɔ. -Tosεa -dee 'ö kaa- kë bha waa- Klisi -nu -wo -bin -sü 'ka Atanna =në- 'gü. ⁴ Yi 'ö Klisi 'ö kaa- -tosεa -dee 'ka bha 'ö dho -wo 'ka "yεa-, 'yö kaa -dɪ 'pö 'ka -wo 'ka "yεa- 'tɔbhɔdhe 'gü.

-Tosεa zii 'ö -blεεsü waa- -dee 'ö Klisi 'gü -a -dhiang 'ö Pɔdhö -ya zë

⁵ =Dhe 'ö "dhö, 'wɔn yaa 'ö- kë -dho -yö mε -kë "kpɔngtaadhe ya- 'gü bha, -ka ka kwaa- =gban "pɛpɛ kë -sü -zü kö 'ka ka wë bɔ Atanna "piü. -Zua zë -sü oo, "yëngg dɔ waa- 'wɔn yaa kë -pɛng -dɔ mε -zɔ -bha -sü -nu, mε zuë" -bhɔ 'wɔn yaa -bha -sü -nu waa- =naɔ -dho -bha mε -kë "dhiü ziö 'ka -sü -nu 'ö -dhe 'pö =dhe =gebhɔ -dhɔkë -sü 'dhö bha, -ka ka -dɪ 'kun- -gɔ -së. ⁶ -A -gɛn -mü =dhe 'wɔn suu -nu bha =në- këwɔn 'yaa dhi Atanna -dhe 'yö- -wɔn 'gü 'yö dho 'wɔn wɔ gɔɔgbɪmε -nu -ta. ⁷ Sa "tüng 'ö 'wɔn yaa -kɔ -yö gun ziö -sü 'ka- 'ka kaa- -tosεa -gɔ bha ka -gun "ta -kɔ suu bha =në- kë sië 'pö.

⁸ "Kεε dɔ 'kwa- wo =taamasü -ya 'gü ya -ka ka bo 'wɔn suu bha- =gban "pɛpɛ kë -sü 'ka. Zuëdhiüdhε oo, bhlɔɔ -ma mε 'gü -sü -nu waa- "gblüyaadhe -nu bha -ka ka kwaa- -zü. -Kaa kë -së kö 'pë 'ö -gban "si bho -sü -bha, "εɛn mε -dhiang yaa zë -sü -bha kö 'ya 'dho -wo ka "dhi -ta mε 'bha -dhe tongtongdhö. ⁹ =Dhe 'ö -kë =dhe -tosεa kë -kɔ zii 'ka gun- 'gü -blεεsü 'ö =ya gun =ya kë ka 'tuü-

'ka bha 'ka ka bo- 'ka bha, 'ka 'dho- pö 'ka =sua kē ka 'ko -nu -dhɛ 'zū (kē "dhü kö 'ka bhɔ Atanna -bha). ¹⁰ -A -gɛn -mü =dhɛ -tosɛa -dee 'dhɛ 'ka -da 'gü bha -yö mɛ "gla =nē- wo -kpɛawo 'ö dho- 'ka "dhiü 'wɔndɔdhe 'gü, =dhɛ -kɔ 'ö Atanna 'ö kwa -da bha 'ö- 'ka bha- 'dhö. ¹¹ -Ya kē "dhü kö 'mɛ 'kö =wa bɔ Klisi 'ka, kö- -nu =gban "pɛpɛ =wa kē mɛ suu do =nē- 'ka, kö yö =nē- -nu =gban "pɛpɛ 'gü, 'ö- -nu -bha 'wɔn =gban -wɔn =gban 'ka. Kö -a pö -sü 'ö =dhɛ Zuifö -mü n 'ka, "ɛɛn ma -zē 'maa Zuifö 'ka, "ɛɛn yi -zē yi -go 'gbannē 'gü "kɛɛ 'mɛ 'kö 'wo ya -wo -kplēē 'ka, "ɛɛn 'zū 'mɛ 'wo ya -wɔbhlaamɛ -nu -mü, yi -zē yi "yan "dhiü =ya "pɔ, -ɛɛ 'zū 'wɔɔ- -mü yi -zē yi 'ka, 'yö 'mɛ 'kö 'wo ya 'wo =dhuëng 'ka bha kö- 'bhaa 'dhö 'zū. -A -gɛn -mü =dhɛ kö Klisi =nē =ya 'to 'wɔn bha- =gban -gɔ 'ka mɛ =gban 'gü.

¹² -A -kē "dhü -sü 'gü n dheebhang -nu, -ka -tosɛa kē =taamasü ya- 'gü =dhɛ 'mɛ- -nu -dhɔ -yö Atanna -kē, 'ö =yaa- -nu "zu 'ö =wa kē "slüüslü, 'ö =yaa- -nu 'sü =yaa- -nu -ya -dɪ -ta -a 'dhö. Kö mɛ "bhɪ- -nu -wëē -yö ka kē =dedewo, kö 'ka "klɪ -yö dhi, kö 'ka ka -gɔ 'dho "sia- mɛ =gban "pɛpɛ -dhɛ, kö 'ka kē dhɔngdhɔngsü, "kɛɛ kö ka zuē" -yö kē -sɛa. ¹³ Ka =sɔng -yö 'kun bho 'koo. =Ya kē =dhɛ mɛ 'bha -siödhɛwɔn =ya kē ö "tɛado "piü, -ka ka 'ko -nu -mawɔn 'to ka 'ko =zinng 'gü. -Ka ka 'ko -nu -mawɔn 'to =dhɛ -kɔ do 'ö kwa Dëmɛ -yö ka -mawɔn to- 'ka bha- 'dhö. ¹⁴ "Kɛɛ 'wɔn "pɛpɛ bha- =gban -gɔ 'ö 'dhö, yö -mü -dhɔ =nē- 'ka. Ka -dhɔ -yö ka 'ko kē, -a -gɛn -mü =dhɛ -dhɔ bha =nē =ya kē ka =zinng 'gü, 'yö ka -kɔ dho kē 'wɔn do -bha, 'yö ka -wɔ -yö -kē do, 'yö 'ka -kē mɛ do 'ka. ¹⁵ Atanna -yö ka -dhɛ kö zuëwaanüsü =nē -yö kē ka -gɔ, kö 'ka kē mɛ do 'ka, zuëyagblüü- 'ö "dhü 'ö go Klisi "piü bha -yö ka pa. 'Wɔn -yö 'to ka "yaan kö 'ka Atanna nuɛ" bho- -wɔn 'gü -kpɛawo. ¹⁶ -A -dhɛa -bha =dhɛ Klisi -wɔ bha -yö kē ka "tɔudhö yi =gban "pɛpɛ 'ka, kö yö =nē -yö kē kaa- 'wɔn

=gban "pεpε zü -gban 'gü 'ka, kö 'ka ka 'ko -nu =klang kē-
 'ka, kö 'ka -dhio dɔ- 'ka ka 'ko -nu -ta 'wɔndɔdhe 'ö- nu
 ka -dhe bha- 'ka, kö 'ka Atanna 'tɔ bhɔ -tan -nu bho ka
 -sɔbhεε 'ka -a nuε" bho -sü 'ka, kö 'ka "gbaɔ bho- -zü, kö
 "tan -dee 'ö- -bha 'Nii- "slüüslü dho "yi dɔ- 'ka ka -bεan
 bha 'ka- bho ka faan =gban 'ka. ¹⁷ 'Wɔn "ɔɔ 'wɔn 'ö 'ka
 dho- kē, "εεn 'ö 'ka dho- pö, -kaa kē kwa Dēmε Yesu 'tɔ
 bhɔ -dhɔ -dhe kö 'ka bɔ kwa Dēmε bha =nē- -ta kö 'ka
 kwa Dē Atanna nuε" bho 'wɔn -sē "pεpε 'ö- kē ka -dhe
 bha- -wɔn 'gü.

-Kē 'ko "piü -kɔ -sē 'ö Atanna -bha zian -ta dhe waa-
 gɔn waa- gwëzë -nu -a -nu -gɔ -a -dhiang 'ö Pɔdhö -ya
 zë

¹⁸ Dhong -nu 'ö 'ka gwaan- -bha, -ka ka -gɔ 'waanu kaa-
 gɔɔn- -nu -dhe. -A -gεn -mü =dhe dhong -nu 'dhe 'kō =wa
 bɔ kwa Dēmε 'ka, -a -dhεa -bha =dhe -wo -tosεa kē -kɔ
 bha =nē- 'gü.

¹⁹ Gɔɔn- -nu kaa -dɪ 'pö, kaa- dhong -nu -dhɔ -yö ka
 kē, 'ka 'dho =gbaɔn- -nu -ta 'ö -tosεa din -yö -siö -nu 'gü.

²⁰ 'Nē -nu, -ka ka 'kpɔmε -nu -wɔ ma -kɔ =gban -kɔ
 =gban 'gü, 'mε 'ö 'bha -kplü kwa Dēmε -bha 'bha- kē -kɔ
 bha =nē- 'gü 'yö -dhi Atanna -dhe.

²¹ 'Nädë -nu, 'ka 'dho 'wɔn din -siö kaa- 'nē -nu 'gü 'ö-
 -nu 'gü -yö ga ka -wɔn 'ka 'ö -tosεa din -yö -siö -nu 'gü.

²² =Dhuäng -nu, -ka ka dēmε -nu 'wo "kpɔng =taa yö
 bha- -nu -wɔ ma -kɔ =gban -kɔ =gban 'gü. 'Ka- kē sië
 "dhü, -kaa kē "gblüüdhe "puu -ta, -ka zë kwa Dēmε -wɔn
 =nē- -dhe kö 'ka- kē "dhü, kö 'ka 'dho zë ka -dhɔ -bha
 mεbhtüdhe kē -sü -zë -dhe 'ö 'ka- -kē -a -nu "yandhiü
 =naa doseng. ²³ 'Wɔn "ɔɔ 'wɔn 'ö 'ka- pö 'ka- kē, -kaa
 kē ka zuë" "puu 'ka ka faan =gban 'ka =dhe 'pē 'kii- kē mε
 "bhü- -zë -dhe 'ö 'ka- -kē kwa Dēmε =nē- -dhe -a 'dhö.
²⁴ -Ka 'dhang bho- "dhiü =dhe ka Dēmε =dede 'ö 'dhö 'ö

'ka 'wɔn -nu bha- kɛ siɛ- -dhɛ bha yɔ -mü Klisi =nɛ- 'ka. =Dhɛ ka =trɔɔn =dede 'ö 'dhö yɔ -mü -dhɛkpaɔ dhia" saan 'ö Atanna -ya -ya -bɔ ö 'ka -mɛ -nu -gɔ bha =nɛ- 'ka. ²⁵ -A -gɛn -mü =dhɛ 'wɔn =gban "pɛpɛ =trɔɔn- -dhö. Mɛ "ʊʊ mɛ 'ö =ya 'wɔn yaa kɛ, -a =trɔɔn 'ö =mɔɔ- -bha Atanna -dho nu- -dhɛ, -a -gɛn -mü =dhɛ 'yaa bɔ mɛ 'bha 'ka =flü -wɔn 'gü.

4

¹ -Gɔmɛ -nu, kaa -dɪ 'pö -a -naa kɛ ka "yaan =dhɛ ka -gɔmɛ -mü Atanna 'ka 'pö dhang- 'gü, kö 'ka kaa =dhuɛngzɛ -nu 'kun -sɛ, kö 'wɔn 'ö -kɛ mɛ 'ka 'wɔn 'ka =nɛ- 'ka- kɛ- -nu 'ka.

² Ka 'gü 'ya 'dho ga -bhɛa Atanna -dhɛ -sü 'ka, -ka -ya ka "yaan -a kɛ "dhö -sü 'gü yi =gban "pɛpɛ 'ka kö ka- nuɛ" bho siɛ -kpɛawo. ³ 'Ka bhɛa" siɛ "dhö, -ka bhɛa" 'pö yi -wɔn 'gü kö -yö zian bho yi -gɔ kö 'yi- -wɔ "dhiü -loo mɛ -nu -bha -dhɛ yɔ, kö Klisi -wɔn 'ö -bin -sü 'ka mɛ "bhu- -nu -gɔ 'ö 'waa- dɔ bha 'a- -ta "pɔ- -nu -dhɛ 'kpakpadhö, -a -gɛn -mü =dhɛ a -kaso 'gü yɔ =nɛ- -wɔn 'gü ya, ⁴ "kɛɛ kö 'ma- pö, kö 'a- pö "pɛpɛdhö, kö "yi 'ya 'dho kɛ- "piü, "kɛɛ kö -yö kɛ =dhɛ -kɔ 'ö- -dhɛ 'dhö- -bha =dhɛ 'a- kɛ- 'ka =nɛ- 'dhö, -a -gɛn -mü =dhɛ -a "kplɛng =nɛ Atanna -ya bho n -bha.

⁵ -Ka -tosɛa kɛ =kpaɔdhɛ -bha 'mɛ 'waa 'dhang bho Yesu -wɔn "dhiü- -nu "piü (kö ka "klɔ- dhi- -nu -bha), kɛng- -nu 'ka kɛ -dhɛ do 'gü, -ka Klisi -wɔn -dhiang zɛ- -nu -dhɛ -kpɛawo, -a -gɛn -mü =dhɛ "tüng =nɛ ziö siɛ bha.

⁶ Ka -wɔ -yö kɛ "nɛɛnɛɛ yi =gban "pɛpɛ 'ka kö mɛ "ʊʊ mɛ 'ö =yaa- ma, kö- din- 'to- -mɛ "tɔʊ, kö 'ka mɛ 'ö "dhü -a -bha dhiang -yɔ bɔ -kɔ mɔɔ- kö 'ka- bɔ- 'ka- -mɛ -gɔ.

-We -nu 'ka -naɔ 'ö Pɔdhö -ya bɔ Kodhɔsɔ -mɛ -nu -dhɛ

⁷ Kwa dheebhang dhōobhaa -sü Tisikö 'ö bho ö -wu -bha, 'ö kwa Dēmē -ya -ya ö -kō "dhiü 'pö, 'ö yēng- 'yi- bha yē kē siē bha -yö nu siē ka -dhē 'gü, yö =nē dho 'wōn 'ö n -bha -a pō ka -dhē 'kpakpadhō. ⁸ -A "dhiü =nē 'a- =wlü- bha 'yö 'a- bō. Kē "dhü kö 'wōn 'ö yi -bha 'ka- dō, "kēē kö -yö ka faan dō 'pö. ⁹ A waa- Onezimö 'ö kē kwa dheebhang dhōobhaasü 'ö bho 'pö ö -wu -bha, 'ö -kē Kodhōsö mi 'ka 'pö =dhē ka 'dhö bha =nē- -nu bō. Wo =nē 'wo dho 'wōn "pēpē 'ö yi -bha -a -gēn dō ka -dhē "pēpēdhō -sē 'ka.

¹⁰ Adhitakö 'ö -kaso 'gü 'pö n "piü yö bha =ya ka =tua bho, Makö 'ö -kē Banabasö dē dheebhang bha 'nē 'ka bha, =ya ka =tua bho 'gbē. Makö bha =nē 'a- nu -wōn to "dhiü 'a- pō ka -dhē bha, =ya nu yi 'ö- 'ka kö -yö =loo mü, -kaa -dhēng 'kun -sē 'ka. ¹¹ Yesu 'wo- 'tō -ya -ta -dhē Zutusö bha, =ya ka =tua bho 'pö. Zuifö -nu 'ö =wa 'dhang bho Yesu -wōn "dhiü -a mē -yaaga bha =nē 'wo n -ta 'kun siē Atanna -bha yē kē -sü -bha (kē "dhü kö mē -dee 'bha -nu -wo -da -a -bha -gblüdedhē bha- 'gü). Wo =nē 'wo n faan dō =dedewo Atanna -bha yē bha- kē -sü -bha.

¹² Epaflasö 'ö -kē 'pö ka 'gü 'nē 'ka bha, =ya ka =tua bho 'gbē. Yesu Klisi -bha gwēēmi =dede -mü. -A 'gü 'yaa ga -bhēa ka -wōn 'gü -sü 'ka, -yö -bhēa Atanna -dhē ö faan =gban "pēpē 'ka ka -wōn 'gü, kē "dhü kö ka yun -yö "sē 'kun -a -bha zian -ta, kö 'ka -kian -a -wōn 'gü -kō =gban -kō =gban suu 'gü, kö 'ka- dhōobhaawōn =nē- kē. ¹³ A -mōō -bha 'a- pō ka -dhē =sii =dede -ta =dhē: Epaflasö bha -yö sēē bho siē 'mē 'ka bha oo, 'mē 'wo Dhaodise oo, 'mē 'wo Edhapodhi ka -wōn 'gü =dedewo, -a -gēn -mü =dhē ma -zē n "yan -ya -dhē 'gü. ¹⁴ Kwaa- -dhōtrōōgōn dhōobhaasü Dhukö waa- Demasö =wa ka =tua bho 'gbē.

¹⁵ -Ka yii- =tuabhonaō dō 'pö kwa dheebhang -nu 'wo Dhaodise -pö 'gü -a -nu -gō. Kö 'ka Nifasö 'ö mü bha- =tua bho n -dhē, kö 'ka- pō Atanna -bha 'kodhigümē -nu 'wo

=loo sië wo 'ko -ta -a -gɔ 'kɔɔdhö bha- -nu -dhɛ 'ma- -nu
 =gban "pɛpɛ =tua bho 'gbɛ. ¹⁶ =Ya kë =dhɛ 'sëedhɛ ya
 'ka- =slɔɔ, 'ka ka bo- -wɔ pö -sü 'ka, -kaa bɔ Atanna -bha
 'kɔdhigümɛ -nu 'wo Dhaodise -nu -dhɛ 'pö kö -wa -wɔ
 pö, kö- 'dhɛ 'a- bɔ- -nu -dhɛ 'pö 'ö dho 'go mü 'ö nu ka
 -dhɛ bha 'ka- -wɔ pö 'pö.

¹⁷ =Ya 'go mü -kaa pö 'pö Asipö -dhɛ =dhɛ -yö yë 'ö kwa
 Dëmɛ -ya nu- -dhɛ bha- 'kun "gbɪ- -kɔ =gban -kɔ =gban
 'gü kö -ya kë ö kë -kɔ -ta.

¹⁸ =Tuabhonaɔ ya mang =dede =në 'a yö -zë -bɛn zë. Ka
 -zɔ 'ya 'dho bhɔ n -kë -kaso 'gü -wɔn 'ka. Atanna -yö
 -gasitɛ kë ka -dhɛ -kpɛawo.

NAO -SĚ 'SĚĚDHĚ
Dan: NAO -SĚ 'SĚĚDHĚ New Testament
Dan Nouveau Testament

copyright © 1991 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Dan

Dialect: Eastern

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2021-07-12

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 14 Jun 2022 from source files dated 30 Nov 2021

b0d5029a-c700-5b99-a67b-bae5c5f3b14c